

Dat wat ik had meegemaakt een spiritueel proces was en géén geestelijke ziekte.

Zo is ook iedere verdere poging tot beschrijving en verklaring vruchteloos, en slechts degene die deze ervaring heeft ondergaan is in staat haar werkelijk bestaan te beseffen en er getuigenis van af te leggen (C.G.Jung).

Inleiding

In z'n dagboek schreef hij: 'Maar uitleggen wat ik 'verwardheid' ben gaan noemen, is een geheel andere uitdaging. Je middelpunt valt uiteen. Het bewustzijn verliest langzaam zijn samenhang. Het 'zelf' wordt nevelig en het stevige middelpunt dat normaal gesproken de spil van je ervaringen is, verandert in een soort krakende radio, alsof de geluidsgolven worden verstoord. De stabiele uitkijkpost waarvandaan je gewend bent om je heen te kijken, dingen in je op te nemen, situaties in te schatten, is verdwenen. Er is geen kern meer die de zaken bij elkaar houdt, die de lens verschaft waar je de wereld door beziet en waarmee je een oordeel kunt vormen en gevolgen overzien.

Willekeurige momenten in de tijd volgen elkaar op: beelden, geluiden, gedachten en gevoelens die niet bij elkaar horen. Er is geen ordeningssysteem

meer dat opeenvolgende momenten in de tijd op een samenhangende manier rangschikt die ze betekenis geeft. En dat alles speelt zich vertraagd af.'

De geschiedenis van mijn gekte. Leven met schizofrenie / Elyn Sacks. Sijthoff, Amsterdam (2007).

Hij verklaart dat wanneer een persoon een psychose heeft dan zit hij/zij in een toestand van ernstige verwardheid, waarbij het contact met de werkelijkheid gedeeltelijk of zelfs geheel kwijt is. Een persoon die een psychose doormaakt krijgt gevoelens, indrukken en waarnemingen die niet kloppen met de werkelijkheid.

Mensen kunnen zich dan bedreigd voelen en het gevoel hebben dat ze in de gaten gehouden worden maar ook kunnen ze stemmetjes horen die er niet zijn. Sommige mensen raken zo erg verward in een psychose dat ze niet meer goed kunnen denken en praten.

1.

Reinoud zat in de intercity naar Maastricht. Een dubbeldeks. Gewoontegetrouw ging Reinoud altijd boven zitten, dan kon je verder kijken. Hij hield een geheim dagboek bij. De trein vertrok tegenover de blokkendozen van het DSM-gebouw vervolgens kwam er een rangeerterrein. Het

naakte Fortunastadion en het Orbis Medisch centrum. Via het scheefgebouwde kantoor van het LIOF kwam hij bij de kleine huisjes in Lutterade met een gebouw dat, ironisch genoeg, de naam 'De Graal' droeg. Naderhand wist hij dat hier een huishoudschool had gelegen met deze naam. Nu was het een kinderdagverblijf. Via het grote DSM-complex en de olietanks van Sabcic zag hij de berkenbomen in een gele gloed. Nog even dan zou de winter invallen. Na station Beek-Elsloo begonnen de heuvels. De trein drukte zich tegen de berghelling van het Bunderbos aan. Het bronnetjesbos. Bloembedden van bosanemonen. Uiteindelijk ging de reis langs de overblijfselen van de Medammerweide en Terhagen naar het Bunderbos met zijn bronnen. De spoorlijn leunde tegen de plateaurand aan. Overal waren er populieren met mistletoe erin. Na een tijdje kwam hij langs de buitenverblijven van de chique van Maastricht, zoals kasteel Vaeshartelt, Villa Kruisdonk en kasteel Meerssenhoven met allemaal zuilen aan de ingang van de oprijlaan. De trein wrong zich langs de stoffige fabrieken van Mosa tegels waar een vrachtauto van Sigrano klaar stond om zijn lading zilverzand te dumpen. Zilverzand waar wasbakken, wc-potten en dergelijke van gemaakt werden. Het werd ook gebruikt in de glasindustrie. Met twee schoorstenen met de naam

MOSA erop. Uiteindelijk arriveerde hij in Maastricht, Mosa tegels en de werkplaats van de NS. Dit was het eindpunt.

Pas in 1913 werd het huidige stenen station gebouwd, naar een ontwerp van George Willem van Heukelom. De stationshal bevat een bank ten bate van (onder andere) de internationale reiziger. Daarnaast zijn er enkele winkels, zoals een boekhandel, een muziekwinkel en een supermarkt. De *Brasserie* (stationsrestaurant) biedt de reiziger de mogelijkheid een warme maaltijd te nemen. Het station was opmerkelijk door zijn boorgconstructies en intieme sfeer. Hardstenen pilaren afgewisseld met baksteen. De voorkant bevatte een klok en verschillende wapens aan weerszijden: het waren vermoedelijk de wapens van de provinciën. Gebouwd tussen 1914 en 1915 in neorenaissancestijl. De gebrandschilderde ramen zijn uit 1949 van de hand van Charles Eyck. Twee heraldische leeuwen met schilden in graniet bewaken op de luifel voor de entree het gebouw. Hij liep de Wijkerbrugstraat in met overal Neoclassicistische gebouwen waarvan het Amrâth Grand Hotel de l'Empereur, een Jugendstil Rijksmonument uit de toon viel. Hij passeerde een monument in de vorm van een zuil met een bronzen Godin die op een maan stond, met eromheen bronzen heiligen. Er stond gekerfd

‘civitas trajecti’. Verderop kwamen er steeds met Neorenaissance gebouwen met als hoogtepunt het gebouw van de ANWB. Hij naderde de St. Servaasbrug. Hier begon het echte Maastricht. De meest Bourgondische, mondaine en romaanse stad van Nederland. Eigenlijk de meest on-Nederlandse stad van Nederland. De stad van het verdrag van Maastricht, toen de Euro werd geboren. De stad van de Tefaf, The European Fine Art Foundation. Boven alles de stad met de meeste middeleeuwse huizen van Nederland. Eeuwenlang heeft Maastricht niet geweten waar precies zijn oorsprong ligt. De oorsprong van de stadsnaam moet gezocht worden in Urbs Trajectensis, Trega, Tricht, Mosae Trajectum en andere benamingen die sinds de zesde eeuw in omloop waren en verwijzen naar wat Maastricht tot op de dag van vandaag in de kern nog altijd is: een plaats waar men de Maas kan oversteken. En daar was hij voor gekomen. Om de sfeer te proeven en te ruiken. Om dit alles in zich op te nemen en te laten bezinken. Om weer even in het buitenland te zijn. Maar daar kwam hij niet voor. Hij kwam voor Marilène die al stond te wachten op het perron voordat de trein stilhield. Marilène de Beaufort behoorde tot de chique van Maastricht. Haar ouders waren erg welvarend doch niet gierig. Ze hadden hem opgenomen in hun kleine familiekring.

‘Mon amour’, zei Marilène, toen hij haar in zijn armen sloot. Om het buitenlandse nog maar even te benadrukken.

‘Ik heb je zolang niet gezien.’

‘Een paar weken’, bromde hij.

‘Dat is lang’, zei ze op een fluisterende toon.

‘Waar gaan we naartoe?’, vroeg hij oprecht aan haar.

‘Volg me maar, student theologie’, zei ze lachend en ze nam me bij haar hand.

Ze liepen de Wijcker Brugstraat in en zagen dat hoe verder je kwam hoe ouder de huizen werden.

Er zat veel neorenaissance tussen. Ze liepen het hellinkje op voordat de St. Servaasbrug begon en genoten van het uitzicht op de Maas.

‘Kijk daar links ligt het Stokstraatkwartier.

Hierachter begint het *Quartier Latin* van Maastricht oftewel het Jekerkwartier. Daar moeten we zijn.’

‘In het huis ‘de Ridder’, dat omschreven wordt als Huize de Ridder in de Ridderstraat. Gelegen naast de Bisschopsmolen. Het Huis de Ridder wordt al in een cijnsregister uit 1377 vermeld. Het ontleent zijn naam waarschijnlijk aan de kolenman Ridder, die hier in de 14^e eeuw een huis bezat. Het huidige bouwwerk werd in 1650 gebouwd door Andries Loeffs, die als vaandrig in het Staatse leger diende. Het bouwjaar wordt gememoreerd op de voordeur. Het woonhuis is gebouwd in de stijl van

de Maaslandse renaissance. Daar wonen mijn ouders.'

2.

In z'n dagboek schreef hij: 'Het patroon is herkenbaar. Dé facto is het eigenlijk steeds hetzelfde. We lopen door een grote wijde. Ruim baan voor agorafobie. Mijn blikveld vernauwd zich. Ik monitor de geluiden om me heen. We lopen gestaag verder. Er wordt niets gezegd. Ik schiet in de angst. Vervolgens verdink ik in m'n eigen wereld en wil me overal aan vasthouden. Overal komen er gedachten opzetten: nu gaat het gebeuren, nu zullen we je pakken. De stemmen. Er zal een volledige decompensatie plaatsvinden, je zult volledig doordraaien. Iedereen zal zien dat je gek bent. Je kunt je niet meer verstoppen. Met alle geweld wil ik dit cognitief oplossen. Ik zeg tegen de gedachten, jullie zijn niet echt. Het klopt niet wat jullie zeggen. Straks zal alles weer normaal zijn. Ondertussen merkt mijn compaan niets van deze innerlijke strijd. Ik probeer een doelconcentratie te creeëren. Waar zijn de helpende en niet helpende gedachten? Ik daag de niet helpende gedachten uit. Wat willen jullie van me? Wat kunnen jullie doen? Jullie zijn alleen maar demonen, duivels, kwade geesten. Na een tijdje

krijg ik weer vaste voet aan de grond, de aanval is weer voorbij. Tot de volgende keer, zeg ik tegen de duivels. Jullie kunnen alles doen, maar mij pakken dat lukt jullie niet meer.'

3.

'De realiteit sterft in de verte. Bomen strekken hun begerige handen als takken naar me uit. De gevels leunen voorover. Maken van de winkelstraat een lange dunne buis, vol met krioelende mensen. Die ik allemaal moet passeren. In m'n hoofd schreeuw ik voor hulp, maar niemand die me hoort. Ik sterf van de eenzaamheid tussen zovele mensen. De tunnel vordert. Ik kom beren en wolven tegen. Er lijkt geen einde aan te komen. Op de brug waait de wind. Even op adem komen. Ik volg een voetganger met hetzelfde doel als ik. Hij kijkt verbaasd om. Zo'n volger. Ik kan niet anders. Er treedt weer eens doelconcentratie op. Het enige waar ik me mee staande kan houden. De weg duurt eindeloos lang, alsof iemand de tijd heeft stilgezet. Uiteindelijk kom ik bij het station. 'Ik kruip in een treis en niemand die me hier kan vinden', mompelde ik. Langzaam zakt het gevoel van onbehagen. Ik zit weer in de realiteit. De trein vertrekt en ik laat alle boze gedachten achter me.